

**Волинський національний університет
імені Лесі України
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин**

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Фізіологічні основи розвитку дітей з особливими потребами

підготовки
МАГІСТРА
спеціальності
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
освітньо-професійної програми
Середня освіта. Біологія природознавство, здоров'я людини

Луцьк - 2024

Силабус освітнього компонента «Фізіологічні основи розвитку дітей з особливими потребами» підготовки *МАГІСТРА*, галузі знань *01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА*, спеціальності *014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (БІОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ)* освітньо-професійної програми *СЕРЕДНЯ ОСВІТА, БІОЛОГІЯ, ПРИРОДОЗНАВСТВО, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ*

Розробник: Дмитроца Олена Романівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин

Погоджено

Гарант освітньо-професійної

програми

доц. Лариса КОЦУН

Затверджено на засіданні кафедри фізіології людини і тварин
протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Завідувач кафедри:

к.б.н., доцент Тетяна КАЧИНСЬКА

Силабус затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету біології та лісового господарства

Протокол № 1 від 11.09. 2024 року.

© Дмитроца О. Р., 2024

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, освітній ступінь	Характеристика освітнього компоненту
Денна форма здобуття освіти	01 Освіта/Педагогіка, 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини, магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1-й
		Семестр 2 ий
		Лекції 20 год.
		Практичні заняття 20 год.
		Самостійна робота 44 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 6 год.
		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладачів

ПІБ Науковий ступінь Вчене звання Посада Комунікація із студентами	<u>Дмитроца Олена Романівна</u> Кандидат біологічних наук Доцент Доцент кафедри фізіології людини і тварин +38 0502218285 e-mail: Dmytroca.Olena@vnu.edu.ua
Посилання на електронний курс	Фізіологічні основи розвитку дітей з ОП Общий Microsoft Teams
Лаборант який забезпечує проведення практичних робіт та відпрацювань	Марчук Наталія Анатоліївна
Розклад занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi

III. АНОТАЦІЯ КУРСУ

1. *Анотація.* Освітній компонент «Фізіологічні основи розвитку дітей з особливими потребами» спрямований на вивчення особливостей фізіологічного розвитку дітей

із різними видами порушень, механізмів їх виникнення, адаптаційних можливостей організму, а також психофізіологічних аспектів навчання та соціалізації в умовах інклюзивної освіти.

Мета і завдання освітнього компоненту. Мета: формування у вчителів біології та основ здоров'я компетентностей щодо фізіологічних основ розвитку дітей з особливими освітніми потребами (ООП) для ефективного планування та реалізації навчального процесу в умовах інклюзії.

Завдання:

- ознайомити з основними етапами формування організму людини, спадковими факторами та екологічними ризиками.
- розглянути фізичний розвиток дітей, його особливості та можливі порушення.
- вивчити фізіологічні та психофізіологічні характеристики дітей з ООП (порушення фізичного розвитку, сенсорні, когнітивні, емоційно-поведінкові та наскрізні розлади).
- проаналізувати нормативно-правові засади організації інклюзивного навчання в Україні.
- опанувати методики педагогічного проектування для навчання дітей з ООП у загальноосвітніх закладах.

Предмет вивчення: фізіологічні та психофізіологічні особливості розвитку дітей з особливими потребами, механізми порушень, адаптаційні можливості організму та їх урахування в інклюзивному навчальному процесі.

Даний освітній компонент «Фізіологічні основи фізичного розвитку дітей з особливими потребами» надасть учителям біології та основ здоров'я науково-методичні знання для створення комфортного та ефективного освітнього середовища, що сприятиме успішному розвитку всіх учнів незалежно від їхніх індивідуальних особливостей.

2. Пререквізити. Викладання дисципліни базується на знаннях з біології, екології, анатомо-фізіологічних дисциплін, генетики, педагогіки, психології, методик викладання та спрямоване на вдосконалення професійної підготовки здобувачів вищої освіти до роботи з дітьми з особливими потребами.

Постреквізити. Знання, навички й уміння, котрі отримує здобувач освіти у ході засвоєння курсу «Фізіологічні основи розвитку дітей з особливими потребами» стануть необхідною основою для вивчення таких навчальних дисциплін, як: «Основи інтегрованого курсу «Природничі науки» та методика його навчання», «Методика позакласної та позашкільної роботи з біології, природознавства та основ здоров'я», а також для успішного проходження виробничої (переддипломної педагогічної) практики.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі біологічної і педагогічної наук та на межі предметних галузей у процесі навчання та/або у професійній діяльності, що передбачає здатність до дослідницької та інноваційної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та майбутньої професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність діяти свідомо та соціально відповідально із врахуванням морально-етичних норм професійної діяльності і академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність використовувати фундаментальні знання з біології.

ФК 8. Здатність створювати оптимальне освітнє середовище для учнів та студентів різного соціально-культурно-економічного контексту, забезпечувати педагогічний супровід їх соціалізації та свідомого вибору життєвого шляху.

ФК 11. Здатність вести здоровий спосіб життя, впроваджувати здоров'язберігаючі технології у професійну діяльність для формування свідомого ставлення до власного здоров'я, здійснювати

профілактику шкідливих звичок, забезпечувати необхідний рівень охорони праці та індивідуальної безпеки.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструє знання та розуміння сучасних проблем біології (системи органічного світу як відображення його історичного розвитку та еволюції живого від молекулярно-генетичного до біосферного рівня, популяційний рівень організації життя, сучасні екологічні проблеми та механізми адаптації організмів до середовища існування, біологічні основи поведінки людини, біологічні основи розвитку патології нервової системи, фізіологічні основи фізичного та психічного здоров'я людини, сучасні проблеми спадковості).

ПРН 9. Ініціює та здійснює у професійній діяльності заходи щодо забезпечення належних умов праці, дотримання техніки безпеки та правил поведінки у природі.

ПРН 12. Володіє теоретичними й методичними засадами організації занять здоров'язбережувальної спрямованості в закладах освіти, формує в учнів/студентів здоровий спосіб життя, пояснює гігієнічні основи раціонального харчування; здійснює профілактику травматизму і захворювань.

ПРН 16. Формує комунікаційну стратегію зі всіма учасниками освітнього процесу, вміє підтримувати здорові відносини в колективі, дотримується принципів толерантності і діалогу у професійній діяльності.

IV. Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Усього (год.)	Лек. (год.)	Практ. (год.)	Конс. (год.)	Сам. Роб. (год.)	*Форма контролю / Бали
<u>Змістовий модуль 1. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ, ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ОСВІТНІ ПРАКТИКИ</u>						
Тема 1. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	7	2	-	1	4	-
Тема 2. Проектування педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі	12	2	2	-	8	УО (1,5), ВІП (1) / 2,5
Тема 3. Нормативно-правові засади організації інклюзивного навчання в Україні	13	2	2	1	8	УО (1,5), ВІП (1) / 2,5
Рефлексивний щоденник до змістового модулю 1						2,5
Модульна контрольна робота № 1						Т (20), ПВ (5), К-3 (5)/ 30
Разом за змістовим модулем 1	32	6	4	2	20	37,5
<u>Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ ДИТИНИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ</u>						
Тема 4. Основні етапи формування організму людини у пренатальний період. Екологічні ризики. Спадковість та патологія.	7	2	2	1	2	Т(1,5), ВІП (1) / 2,5

Тема 5. Періоди дитячого віку, їх характеристика та особливості. Фізичний розвиток дітей та шкільної молоді. Семіотика порушень фізичного розвитку дітей.	7	2	2	1	2	Т (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 6. Діти з особливими потребами. Обдаровані діти. Когнітивні порушення. Синдром Дауна.	8	2	2	-	4	УО (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 7. Наскрізні (первазивні) порушення розвитку. Розлади акустичного спектру (РАС). Розлади мовлення та мови.	7	2	2	-	3	УО (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 8. Сенсорні порушення (порушення слуху, порушення зору).	7	2	2	1	2	УО (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 9. Порушення фізичного розвитку.	8	2	2	-	4	УО (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 10. Емоційні та поведінкові розлади.	7	2	2	-	3	УО (1,5), ВІР (1) / 2,5
Тема 11. Домедична допомога дітей з особливими освітніми потребами / Тренінг з домедичної допомоги	7	-	2	1	4	ВІР / 2,5
Рефлексивний щоденник до змістового модулю 2						2,5
Модульна контрольна робота № 2						Т (20), ПВ (5), К-З (5)/ 30
Разом за змістовим модулем 2	58	14	16	4	24	52,5
Всього за змістові модулі	90	20	20	6	44	100
Всього годин / Балів						100

*Форма контролю: Т – тести; УО – усне опитування (ДС/ДБ – дискусія/дебати, РМГ – робота в малих групах, К-З – кейс-задача); ВІР – виконання практичної роботи; МКР (Т, ПВ, К-З) – модульна контрольна робота (тести, письмова відповідь на запитання, кейс-задача), РЩ- рефлексивний щоденник

Таблиця 3

№ з/п	Тема практичних робіт	Кількість годин
-------	-----------------------	-----------------

1	Нормативна база організації освіти осіб з особливими потребами. Дорожня карта для освіти осіб з особливими потребами.	2
2	Інклюзивне середовище в закладі освіти: практичні підходи до створення комфортного навчання: дослідження доступності шкільного простору (архітектурні, соціальні, освітні аспекти); моделювання інклюзивного уроку з використанням адаптаційних стратегій.	2
3	Особливості пренатального розвитку та його вплив на здоров'я дитини: аналіз основних етапів розвитку плода, вплив шкідливих факторів (екологічні ризики, спадковість, патології).	2
4	Порівняльний аналіз фізичного розвитку дітей різних вікових періодів: оцінка антропометричних показників, визначення відхилень у фізичному розвитку та їх причин.	2
5	Фізіологічні особливості дітей з порушеннями слуху та зору: анатомо-фізіологічні зміни при сенсорних порушеннях; практичні методи комунікації з дітьми, які мають порушення зору або слуху.	2
6	Когнітивні порушення у дітей: причини, діагностика та адаптація в освітньому середовищі. Ознайомлення з методами скринінгу та тестами для визначення рівня когнітивного розвитку. Особливості навчання дітей із затримкою психічного розвитку та синдромом Дауна.	2
7	Діти з розладами аутистичного спектра (РАС): особливості психофізіологічного розвитку. Аналіз проявів РАС на різних вікових етапах. Методи корекційної педагогіки та адаптація навчального матеріалу. Розлади мовлення та мови. Класифікація, причини.	2
8	Порушення фізичного розвитку у дітей: причини, діагностика та корекція. ДЦП, ортопедичні патології, генетичні синдроми. Методи підтримки та адаптації шкільного середовища.	2
9	Емоційні та поведінкові розлади у дітей: підходи до корекції в умовах інклюзивного навчання. Робота з дітьми, які мають СДУГ, тривожні та депресивні стани. Практичні методики стабілізації емоційного стану та поведінки.	2

10	Домедична допомога дітям з особливими освітніми потребами: специфіка надання та алгоритми дій. Загальні принципи домедичної допомоги дітям. Особливості надання допомоги дітям з ООП. Тренінг з домедичної допомоги (на базі медичного факультету (корпус G).	2
Разом		20

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять, без участі викладача.

Самостійна робота здобувача передбачає підготовку до практичних занять, теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не увійшли до практичного курсу, або ж були розглянуті коротко (перелік поданий у табл.). Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру практичних занять та оцінюються в процесі поточного контролю на практичних заняттях та на підсумкових контрольних заняттях під час вивчення відповідних тем. Здобувачам рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та ресурси Інтернету.

№ з/п	Завдання на самостійну роботу	Кількість годин
Змістовий модуль 1. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ, ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ОСВІТНІ ПРАКТИКИ		
1	Тема 1. Аналіз стратегічного напрямку розвитку інклюзивної освіти Санітарний регламент для шкіл. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів» https://surl.li/vhdcar https://surl.li/gcuvmv Вимоги до укриттів в закладах освіти https://dnpgov.gov.ua/my/bomb_housing.pdf . Забезпечення доступності споруд цивільного захисту для мало мобільних осіб https://surl.li/vntamt	3
2	Тема 2. Алгоритм організації навчання в інклюзивному класі. Інклюзивне навчання в 2024/2025 навчальному році: огляд рекомендацій МОН https://surl.li/bdzstw https://surl.li/zfefzl Інклюзивне середовище у закладах вищої освіти https://surl.li/lfdncl Інклюзивне середовище у закладах професійної освіти https://surl.li/jzgmxs https://surl.li/moyrck	3
3	Тема 3. Правові засади навчання, виховання і працевлаштування людей з особливими потребами https://ap.uu.edu.ua/subject/6 https://surl.li/cidpcm	3
Всього самостійна робота за змістовий модуль 1		20
Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ ДИТИНИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ		

6	Тема 4. Пренатальний розвиток та його вплив на здоров'я дитини. Основні етапи пренатального розвитку. Екологічні фактори, що негативно впливають на розвиток плода. Генетичні мутації, їх вплив на розвиток дитини. Критичні періоди розвитку. Сенситивні періоди розвитку	3
7	Тема 5. Фізичний розвиток дітей у різні вікові періоди. Вікові періоди розвитку дитини за біологічними та соціальними ознаками. Методи оцінки фізичного розвитку дітей. Вплив харчування та фізичної активності на ріст і розвиток дітей.	3
8	Тема 6. Когнітивні порушення та особливості їхнього діагностування. Причини виникнення когнітивних порушень у дітей. Методи для діагностики розумової відсталості. Можливості адаптації навчального процесу для дітей із когнітивними порушеннями. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ) у дітей. Основні нейрофізіологічні причини виникнення СДУГ. Особливості поведінки дітей із СДУГ у навчальному процесі. Педагогічні методи, що допомагають навчати дітей із СДУГ.	3
9	Тема 7. Фізіологічні особливості дітей з розладами аутистичного спектра (РАС). Основні нейробіологічні особливості дітей з РАС. Порушення сенсорного сприйняття, що характерні для дітей з РАС. Підходи, що використовуються для соціальної адаптації дітей з аутизмом. Формування мовлення: етапи та рекомендації.	4
10	Тема 8. Сенсорні порушення у дітей. Фізіологічні механізми, що лежать в основі порушень слуху та зору. Адаптаційні механізми, що компенсують втрату зору чи слуху. Особливості навчання дітей із сенсорними порушеннями.	3
11	Тема 9. Порушення фізичного розвитку у дітей. Основні причини виникнення порушень фізичного розвитку. Особливості догляду та навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Можливості адаптації освітнього середовища для дітей із фізичними порушеннями.	2
12	Тема 10. Емоційні та поведінкові розлади у дітей. Основні фактори, що впливають на розвиток емоційних розладів у дітей. Методи діагностики та коригування поведінкових розладів. Стратегії роботи з дітьми, які мають тривожні розлади або агресивну поведінку.	3
13	Тема 11. Основи домедичної допомоги дітям з особливими освітніми потребами. Особливості надання першої допомоги дітям із судомами. Перша допомога при алергічних реакціях у дітей. Особливості надання першої допомоги дітям з порушеннями слуху та зору. Алгоритми надання домедичної допомоги в мирний час та в умовах бойових дій (АВС, САВ, САВС, MARCH). Порядок надання домедичної допомоги особам у разі невідкладних станів. Методи та прийоми транспортування постраждалих із травмами. Балістика: дія кулі та осколків на органи й тканини. Механізм мінно-вибухової травми та відповідна домедична допомога. Основи десмургії	4
Всього самостійна робота за змістовий модуль 2		24

Питання до екзамену:

1. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.
2. Інклюзивна освіта як сучасна освітня парадигма.
3. Інклюзивне навчання як освітній особистісно орієнтований процес.
4. Проектування педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.
5. Диференційоване викладання, організаційно-методичні аспекти його викладання.
6. Стратегії навчання в інклюзивному класі.
7. Система організації навчання в інклюзивному класі.
8. Нормативно-правові засади організації інклюзивного навчання в Україні.
9. Санітарний регламент для шкіл. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».
10. Забезпечення доступності споруд цивільного захисту для мало мобільних осіб
11. Правові засади навчання, виховання і працевлаштування людей з особливими потребами.
12. Алгоритм організації навчання в інклюзивному класі.
13. Основні етапи формування організму людини у пренатальний період.
14. Основні риси постнатального онтогенезу.
15. Критичні періоди розвитку. Сенситивні періоди розвитку.
16. Генетичні мутації, їх вплив на розвиток дитини
17. Екологічні фактори, що впливають на розвиток організму людини.
18. Спадковість та патологія. Класифікація спадкових хвороб. Діагностика спадкових хвороб.
19. Періоди дитячого віку, їх характеристика та особливості.
20. Особливості фізичного розвитку дітей та шкільної молоді. Методи оцінки фізичного розвитку дітей.
21. Вплив харчування та фізичної активності на ріст і розвиток дітей.
22. Семіотика порушень фізичного розвитку дітей.
23. Діти з особливими потребами. Обдаровані діти.
24. Когнітивні порушення: класифікація, загальні ознаки, підтримка, організація навчання в інклюзивному класі. Рекомендації щодо покращення адаптивної поведінки.
25. Причини виникнення когнітивних порушень у дітей.
26. Методи для діагностики розумової відсталості.
27. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ) у дітей. Основні нейрофізіологічні причини виникнення СДУГ.
28. Особливості поведінки дітей із СДУГ у навчальному процесі. Педагогічні методи, що допомагають навчати дітей із СДУГ
29. Синдром Дауна: загальні ознаки, підтримка, стратегії навчання в інклюзивному класі.
30. Наскрізні (первазивні) порушення розвитку: класифікація, загальні ознаки.
31. Розлади акустичного спектру (РАС): загальні ознаки, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегії навчання в інклюзивному класі, пристосування/адаптації у навчальному процесі.
32. Основні нейробіологічні особливості дітей з РАС.
33. Порушення сенсорного сприйняття, що характерні для дітей з РАС.
34. Підходи, що використовуються для соціальної адаптації дітей з аутизмом.
35. Формування мовлення: етапи та рекомендації.

36. Розлади мовлення та мови: класифікація, загальні ознаки, підтримка, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегії навчання в інклюзивному середовищі.
37. Сенсорні порушення у дітей. Фізіологічні механізми, що лежать в основі порушень слуху та зору.
38. Адаптаційні механізми, що компенсують втрату зору чи слуху.
39. Порушення слуху: загальні ознаки, класифікація, підтримка, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегії навчання в інклюзивному класі.
40. Порушення зору: класифікація, загальні ознаки, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегії навчання в інклюзивному класі, пристосування/адаптації у навчальному процесі.
41. Порушення фізичного розвитку: загальні ознаки, спеціальне обладнання, загальні підходи щодо розміщення та поведінки.
42. Основні причини виникнення порушень фізичного розвитку.
43. Особливості догляду та навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
44. Можливості адаптації освітнього середовища для дітей із фізичними порушеннями
45. Дитячий церебральний параліч (ДЦП): класифікація, загальні ознаки, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегії навчання в інклюзивному класі, пристосування/адаптації у навчальному процесі.
46. ДЦП: реабілітаційна терапія.
47. ДЦП: сенсорна інтеграція
48. Емоційні та поведінкові розлади: класифікація, загальні ознаки.
49. Основні фактори, що впливають на розвиток емоційних розладів у дітей. Методи діагностики та коригування поведінкових розладів.
50. Стратегії роботи з дітьми, які мають тривожні розлади або агресивну поведінку.
51. Тривожні розлади, їх підтримка
52. Депресія: загальні ознаки, підтримка, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегія навчання в інклюзивному класі, підтримка батьків.
53. Опозиційно зухвалий розлад: підтримка, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегія навчання в інклюзивному класі, підтримка батьків.
54. Розлади поведінки: класифікація, підтримка, вилучення.
55. Синдром дефіциту уваги та гіперактивності (СДУ/СДУГ): класифікація, загальні ознаки, підтримка, організація навчання в інклюзивному середовищі, стратегія навчання в інклюзивному класі, підтримка, запобігання проблемній поведінці. Супровід.
56. Домедична допомога дітей з особливими освітніми потребами.
57. Особливості надання першої допомоги дітям із судомами.
58. Перша допомога при алергічних реакціях у дітей.
59. Особливості надання першої допомоги дітям з порушеннями слуху та зору.
60. Алгоритми надання домедичної допомоги в мирний час та в умовах бойових дій (ABC, CAB, CABC, MARCH).
61. Основи десмургії.

VI. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення освітнього компоненту передбачає постійну роботу здобувачів на кожному занятті. Середовище під час проведення лекційних та практичних робіт є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі не повинні спізнюватися на заняття. Усі здобувачі перед початком практичних робіт (на першій парі) проходять інструктаж з техніки безпеки. Перед початком заняття здобувачі повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо). За активність на лекціях можна отримати додаткові бонусні бали (1 бал за лекційне заняття, таким чином можна отримати 10 балів).

Здобувачі повинні здійснювати попередню підготовку до практичних занять згідно з переліком рекомендованих джерел. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note) для проходження тестування та роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату факультету біології та лісового господарства.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/crpkko>).

Здобувач має отримати оцінку на кожному практичному занятті (тривалість заняття – 2 академічні години (1 пара)). У разі пропуску практичного заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати на консультаціях за графіком відпрацювання практичних занять, але не пізніше останнього тижня у відповідному семестрі. Відвідування занять здобувачами є обов'язковим та дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) або може бути відпрацьоване на консультаціях відповідно до встановленого порядку.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема: усне опитування (дискусія/дебати, робота в малих групах, кейс-задачі), розв'язування тестів. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За теоретичну підготовку до певного практичного заняття студентами денної форми навчання максимальна оцінка 1,5 бали. Оцінка за кожен виконаний практичний модуль включає також 1 бал за виконання усіх завдань та оформлення роботи. Здобувачі освіти заповнюють також рефлексивний щоденник до кожного змістового модулю (по 2,5 бали за кожен рефлексивний щоденник).

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час аудиторних занять

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1,5 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
1 бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
0,5 балів	Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

Модульні контрольні роботи (включають тести, відкрите питання, кейс-задачу)

проводяться після завершення вивчення тем змістових модулів та проводяться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів (по 30 балів за кожну модульну контрольну роботу).

Форма підсумкового контролю з освітнього компонента – екзамен. Загальна оцінка для здобувача(ки) підраховується як сума балів за результатами поточного й модульного контролю. Оцінка виставляється згідно зі шкалою оцінювання. Якщо здобувач(ка) в результаті вивчення освітнього компонента отримує загальну кількість балів, що відповідає оцінці «задовільно» і менше, або ж за бажанням здобувача(ки) підвищити свій рейтинг, складання екзамену є обов'язковим. Підсумковий контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування, відкритого запитання та кейс-задачі у програмному середовищі Offis 365. При цьому на екзамен виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних робіт, анулюються.

У випадку, якщо здобувач(ка) освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює деканат факультету.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<http://surl.li/aodetp>).

Рекомендовані платформи для проходження навчання у неформальній освіті:

ІІПО <https://ippo.com.ua/category/inkluzia/>

EdEra для освітян <https://ed-era.com/course/inclusivity/>

Інклюзивне освітнє середовище та доступність у освітньому процесі
<http://www.sp.inclusion.tilda.ws/>

Курси підвищення кваліфікації

<https://sites.google.com/view/inkluziazprppvmr/kursy/%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97>

Центр Громадського здоров'я МОЗ України <https://portal.phc.org.ua/en/>

Prometheus + <https://prometheus.org.ua/> Перша домедична допомога в умовах війни

UNICEF Ukraine <https://www.unicef.org/ukraine/>

Курси першої допомоги <http://surl.li/mlmbo>

Здоров'язберігаючі технології в онлайн-навчанні як засоби підтримки й зміцнення здоров'я дітей та підлітків <https://edway.in.ua/uk/mpk/492/detail/>

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання у ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/cvdphm>) та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину

підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело.

На практичних заняттях під час усного опитування, під час написання підсумкової контрольної роботи та під час підсумкового оцінювання студентам дозволяється користуватися методичними рекомендаціями, санітарним регламентом тощо. Списування під час поточного контролю, підсумкових контрольних робіт заборонені (в т. ч. із використання мобільних девайсів). Використання гаджетів та персональних комп'ютерів передбачено під час дистанційного навчання та проходження online тестування.

Викладач і здобувач(ка) освіти мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Поєднання навчання та досліджень. Здобувачі вищої освіти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, зокрема, написання та опублікування наукових тез та статей з тематики освітнього компоненту, виконання індивідуального завдання. За рішенням деканату/кафедри здобувачам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, конкурсах студентських наукових робіт за тематикою ОК й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує деканат факультету. При цьому загальна кількість балів, що вноситься до відомості за поточну роботу не може перевищувати 40 балів.

Орієнтовані теми для виконання індивідуальних завдань (доповідь з презентацією):

1. Фізіологічні аспекти розвитку дитини в пренатальний період та можливі патології (Аналіз критичних періодів внутрішньоутробного розвитку. Вплив тератогенних факторів на формування організму).
2. Спадкові захворювання та їх вплив на розвиток дитини (Генетичні синдроми (синдром Дауна, синдром Мартіна-Белл, фенілкетонурія тощо). Сучасні методи діагностики та корекції)
3. Особливості фізичного розвитку дітей різних вікових періодів (Антропометричні та фізіологічні показники здорових дітей та дітей з порушеннями. Методи оцінки фізичного розвитку).
4. Психофізіологічні особливості дітей із сенсорними порушеннями (порушення зору та слуху) (Функціональні зміни в організмі при втраті зору чи слуху. Адаптаційні механізми та компенсаторні можливості).
5. Когнітивні порушення у дітей: причини, діагностика та особливості навчання (Дослідження особливостей розвитку дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР), розумовою відсталістю. Освітні технології для корекції когнітивних порушень).
6. Фізіологічні та нейропсихологічні аспекти розладів аутистичного спектра (РАС) (Вплив біологічних факторів на формування мозку при РАС. Особливості сенсорного сприйняття та соціальної адаптації дітей з аутизмом)
7. Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ): нейрофізіологічні основи та освітня підтримка (Дослідження впливу нейромедіаторної дисфункції на поведінку дитини. Ефективні методи навчання та корекції поведінки).
8. Емоційні та поведінкові розлади у дітей: вплив нейробиології та соціальних факторів (Тривожні розлади, депресія, агресія у дітей. Методи корекції та підтримки в навчальному середовищі).
9. Домедична допомога дітям з особливими потребами: алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях (Надання першої допомоги дітям із судомами, нападами паніки, алергічними реакціями. Специфіка комунікації з дітьми під час екстрених ситуацій)

10. Законодавче забезпечення інклюзивної освіти в Україні: аналіз нормативно-правової бази (Огляд законодавчих актів щодо освіти дітей з ООП. Практичні аспекти реалізації інклюзії в школах).

Дуальна освіта при викладанні дисципліни. За умови, якщо здобувач(ка) виконує навчальний план за дуальною формою здобуття професійної освіти, йому може бути зарахована тема або модуль відповідно до Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти (<http://surl.li/szpyrk>).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінне виконання
82-89	Дуже добре	B	Вище середнього рівня
75-81	Добре	C	Загалом хороша робота
67-74	Задовільно	D	Непогано
60-66	Достатньо	E	Виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Коцан І. Я., Швайко С. Є., Дмитроца О. Р. Вікова фізіологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 376 с.
2. Korzhyk O., Dmytrotsa O. Distance learning influences on the psycho-hygienic aspects of the motivation behavior of students of medical and biological specialties in terms of pandemic and martial law state. Studies in Comparative Education. 2022.
3. Бесєдіна А.А., Деменко М.М. Спадкові хвороби : навчальний посібник . Суми : Сумський державний університет, 2024. 144 с. ISBN 978-966-657-967-9 <http://surl.li/emafjj>
4. Маруненко І.М., Тимчик О.В., Неведомська Є.О. Генетика людини з основами психогенетики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київський університет Бориса Грінченка, с. 1-230. ISBN 978-966-7548-76-6 <http://surl.li/cbezww>
5. Штих І.І. Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики і валеології: методичні рекомендації до проведення семінарських занять та виконання самостійної роботи для студентів денної форми навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС Молодший бакалавр/ І.І. Штих. Мукачево: МДУ, 2020. 34 с., 1,56 др.арк. <http://surl.li/fgqlht>
6. Соколовська О.С. Анатомія та вікова фізіологія з основами медичних знань (в таблицях та малюнках): навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2021. 252 с. <http://surl.li/wzgntl>
7. Грицуляк Б.В., Грицуляк В.Б. Анатомія і фізіологія людини. Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 135 с. <http://surl.li/bqfaxv>
8. Сабадишин Р. О. Медична біологія : підруч. для студентів / Р. О. Сабадишин, С. Є. Бухальська. Третє вид. зі змінами та допов. Вінниця : Нова кн., 2020. 343 с.
9. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі. Навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін – К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

10. Дмитроца О., Панівська О., Козачук Н., Коржик О. Оцінка функціонального стану школярів, залежно від типу системних захворювань. *Фізична активність і якість життя людини [текст]: зб. тез доп. VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (13– 14 черв. 2024 р.)* / укладачі: А. В. Цьось, С. Я. Індика. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2024. С. 39.
11. Колупаєва А.А., Таранченко А.А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

Інтернет-ресурси

Розвиток дитини <https://childdevelop.com.ua/articles/psychology/>

<https://medmuv.com/uk/periodi-ditacogo-viku-ih-harakteristika-i-osoblivosti-novonarodzena-ditina-fiziologichni-i-perehidni-stani-v-periodi-novonarodzenosti/>

<https://surl.li/udfsgc>

медична біологія

<https://subjectum.eu/biology/medical/index.html>

<https://cloud.nvmk.org.ua/ebook/908>

<https://lifelib.info/medical/cherenko/36.html>

<http://posibnyk.nus.org.ua/theme-1-inclusive-education-essence-principles-advantages/>

<http://posibnyk.nus.org.ua/theme-1-inclusive-education-essence-principles-advantages/>

<https://almaua.com/uk/blog/novini>

<http://ukr.ibis-birthdefects.org/definitions/>

<https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&type=all&tag=inklyuzivne-navchannya>

https://ispukr.org.ua/?page_id=331

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

https://www.researchgate.net/publication/348582745_INKLUZIVNE_OSVITNE_SEREDOVISE_SUTNIST_TTA_OSOBLIVOSTI